
**O'ZBEKISTONNING OSIYO TARAQQIYOT BANKI BILAN
HAMKORLIGINING IQTISODIY AHAMIYATI**

Elboyev Otajon Polvonquliyevich

Jahon iqtisodiyot va diplomatiya universiteti 3-bosqich talabasi

otajonovacharosxon@mail.ru

+99897-851-22-77

Annotatsiya:

Ushbu maqolada O'zbekiston hamda Osiyo Taraqqiyot banki o'rtasidagi iqtisodiy aloqlarning tarixi, maqsadi, vazifalari hamda hamkorlik natijasida amalga oshirilgan va oshirilayotgan loyihalarning iqtisodiy-moliyaviy holati, natijalari, kelgusidagi istiqbollari haqida bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Osiyo Taraqqiyot banki, investitsiya, strategiya, yashil iqtisodiyot, inson kapitali, davlat xususiy sherikchiligi, davlat budjeti, kredit.

Kirish:

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgach erkin ochiq bozor iqtisodiyotini shakllantirish, rivojlantish va takomillashtirish uchun zaruriy bo'lgan siyosiy, huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va tashkiliy asoslarni barpo etish yo'llari sifatida munosib tarixiy voqelikka aylandi. Shuningdek, mamlakatimizda investitsion muhitning tobora yaxshilanib borayotganligi hamda barqaror bank tizimining yaratilishi bilan xalqaro moliyaviy munosabatlar ko'lami yanada kengayib borayotganligi, bu holat o'z navbatida xalqaro moliya tashkilotlari va tijorat banklari o'rtasida o'zaro hamkorlik aloqalari yanada rivojlanishiga qulay shart-sharoit yaratmoqda.

Bugungi kunda mamlakatimizning xalqaro moliya tashkilotlari bilan aloqalarining rivojlanayotganligini ular tomonidan iqtisodiyotimizga qator yirik loyihalarga mablag'lar amalga oshirayotganligida ko'rish mumkin. Bu esa respublikamiz iqtisodiyotini taraqqiy etish bilan bir qatorda mamlakatimizning jahon iqtisodiyotidagi o'rnini yanada mustahkamlanishiga zamin yaratmoqda.

Xususan, bu borada Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev quyidagicha ta’kidlab o‘tgan: “Biz o‘zaro ishonch va manfaatlarni hisobga olish asosida xorijiy davlatlar, eng avvalo, qo‘shni davlatlar, shu bilan birga, xalqaro institutlar bilan yaqindan hamkorlik qilishni bugungi kun talablari darajasida tashkil etamiz”¹.

Bugungi kunda mamlakatimiz va xalqaro moliya tashkilotlarining amaliy aloqalariga qisqacha to‘xtalib o‘tadigan bo‘lsak, Xalqaro valuta fondi (XVF), Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki, Islom taraqqiyot banki va shu kabi jahondagi yirik xalqaro moliya tashkilotlar bilan juda izchil va faol amaliy ishlar olib borilmoqda. Mazkur tashkilotlar mamlakatimizda olib borilayotgan keng ko‘lamdagi islohotlarning to‘g‘ri ekanligiga qat’iy ishonch hosil qilganliklari uchun ham o‘zaro mustahkam iqtisodiy aloqalarni izchil davom ettirmoqdalar.

Asosiy qism: Osiyo taraqqiyot banki – Osiyo va Tinch okeani mintaqasi mamlakatlaridagi rivojlanish loyihalarini uzoq muddatli kreditlar ajratish bilan shug‘ullanadigan yirik xalqaro moliya institutlaridan biri hisoblanadi. Tashkilot 1966-yil 22-avgustda dastlab 15 ta mamlakat tomonidan shartnoma imzolanishi bilan tashkil etilgan bo‘lib, shtab-kvartirasi Manilada (Filippin) joylashgan. Osiyo Taraqqiyot Banki prezidenti 5 yil muddatga saylanadi. Bank o‘z kredit faoliyatini 1966-yil 19- dekabrda boshlagan. Bankni tuzishdan maqsad esa Osiyo va Tinch okeani mintaqasidagi rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga o‘z hissasini qo‘shishdan iborat bo‘lgan.

Osiyo Taraqqiyot Bankining asosiy maqsadi – Osiyo va Tinch okeani mintaqasidagi rivojlanayotgan mamlakatlarning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga ko‘maklashishdir. OTB osiyo mamlakatlari iqtisodiy rivojiga va hamkorligiga ko‘maklashish, davlat va xususiy fondlardan kapital qo‘yilmalarning o‘shishini ta’minlash, hududiy savdoning rivojlanishiga olib keluvchi iqtisodiy rejalarni tartibga solishda ishtirok etish, tashqi manbalardan moliyalashtiriladigan loyihalarni tayyorlash va bajarishga texnik yordam berish, a’zo mamlakatlarning tashqi savdosiga va iqtisodiy rivojlanishiga yordam berish kabi asosiy vazifalarni

¹ Sh. M. Mirziyoyev “Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz” Toshkent: O‘zbekiston, 2016 – 27 b.

International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices

Hosted online from Rome, Italy

Website: econfseries.com

27th December, 2024

bajaradi. Shuningdek, mazkur tashkilotning quyidagi 4 ta strategik vazifalari mavjud:

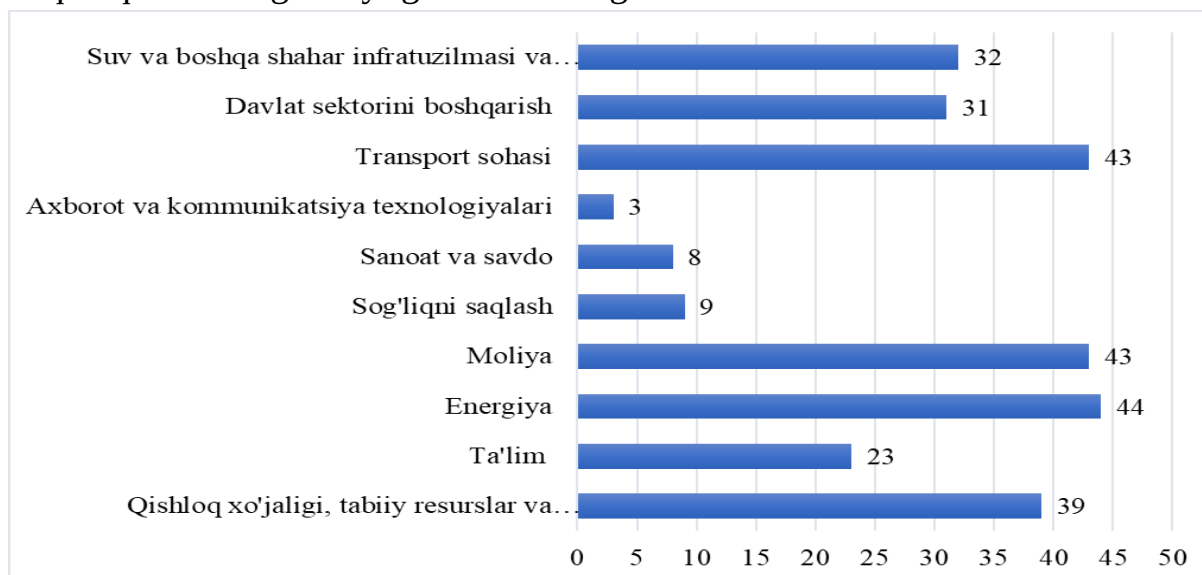
- Uzoq sharq va Osiyo hududida hamkorlik va iqtisodiy o'sishga ko'maklashish;
- Kambag'allik darajasini pasaytirish;
- Inson resurslarini rivojlantirish;
- Tabiatdan foydalanishda ratsional ta'minlash.

Osiyo Taraqqiyot Banki ustaviga binoan Bank tizimiga kiruvchi bir nechta maxsus fondler mavjud bo'lib, ular quyidagilar:

- Imtiyozli shartlarda uzoq muddatli kreditlash maxsus fondi;
- Osiyo rivojlanish fondi;
- Texnika yordami maxsus fondi.

Osiyo Taraqqiyot Banki rivojlanayotgan mamlakatlarga mazkur fondlar hisobidan quyidagicha kreditlar ajratadi:

- Oddiy fond hisobidan tijorat shartlari asosida 25 yil muddatga;
- Osiyo rivojlanish maxsus fondi hisobidan imtiyozli 1-3% stavkalar bo'yicha qoloq davlatlarga 40 yilgacha muddatga.

1-rasm. Osiyo Taraqqiyot banki va O'zbekiston o'rtasida amalga oshirilgan loyihalar tarmoqlar kesimida (1995-2024-yillar davomida)²

² www.adb.org – Osiyo Taraqqiyot Bankining rasmiy sayti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices

Hosted online from Rome, Italy

Website: econfseries.com

27th December, 2024

O'zbekiston Respublikasi 1995-yil avgust oyida OTBning a'zosi bo'lgan. 1997-yilda Toshkentda Osiyo Taraqqiyot Banki vakolatxonasi ochildi. Mamlakatimiz tashkilotga a'zo bo'lgan paytdan hozirga qadar jami 12,5 mlrd. AQSh dollari miqdorida qarz, grant va texnik ko'mak olib kelmoqda. 2024-yilning aprel holatiga qadar hamkorlik doirasida jami 275 ta loyiha amalga oshirilib kelinmoqda. Loyihalar turli sohava tarmoqlarga yo'naltirilgan bo'lib, ularda 44 tasi energiya resuslarini ishlab chiqarish sohasiga, 43 tasi transport sohasiga, 43 tasi moliya sohasiga, 31 tasi davlat sektorin boshqarish sohasiga, 32 tasi suv va boshqa shahar infratuzilmasi va xizmatlari sohasiga, 23 tasi ta'li sohasiga yo'naltirilgan (1-rasm). Osiyo taraqqiyot banki (OTB) O'zbekiston bilan hamkorligini yanada mustahkamlash maqsadida 2024–2028-yillarga mo'ljallangan, mamlakatda yashil va inklyuziv iqtisodiyotga o'tish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlarni qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan maqsadli hamkorlik strategiyasini boshladi.

Yashil iqtisodiyotga o'tishga ko'maklashish:

- Qayta tiklanadigan energiya manbalarini;
- Davlat sektori boshqaruvining "ekologik tozaligi";
- Ekologik toza transport;
- Iqlim moliyasi islohotlari;
- Shahar va qishloq xizmatlarida iqlim o'zgarishiga chidamlilik.

Xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash va raqobatbardoshlikni oshirish:

- Makroiqtisodiy va tarkibiy islohotlar;
- Davlat korxonalari transformatsiyasi;
- Iqtisodiy rivojlanishda xususiy sektorning ishtiroki;
- Moliya bozorini rivojlantirish;
- Infratuzilmaga investitsiyalarni moliyalashtirish.

Inson kapitaliga investitsiyalarni rag'batlantirish:

- Ta'lim va ko'nikmalar oshirish sifati, inklyuzivligi va dolzarbligi;
- Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlardan foydalanish imkoniyati;
- Aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini ijtimoiy himoya qilishni kuchaytirish.

2-rasm. Osiyo Taraqqiyot Bankining O'zbekiston uchun 2024-2028-yillarga mo'ljallangan hamkorlik strategiyasi³

³www.adb.org – Osiyo Taraqqiyot Bankining rasmiy sayti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Ushbu besh yillik strategiya doirasida OTB O'zbekiston hukumati bilan mamlakatning yashil iqtisodiyotga o'tishida samarali yordam berish, xususiyl tarmoq va sektorning rivojlanishi va raqobatbardoshligini qo'llab-quvvatlash va inson kapitaliga sarmoyalarni rag'batlantirish bo'yicha yaqindan hamkorlik olib boradi (2-rasm).

Shuningdek qabul qilingan strategiya mamlakatning "O'zbekiston-2030" uzoq muddatli rivojlanish rejasida belgilangan ustuvor yo'nalishlariga to'laonli mos keladi. Qabul qilingan strategiyaga muvofiq Osiyo Taraqqiyot banki xususiyl sektor operatsiyalari sari o'zining strategik siljishiga asosan, mahalliy va xalqaro kompaniyalar, investorlar va biznes birlashmalari bilan birgalikda moliyalashtirish bo'yicha hamkorlikni va muloqotni yanada kengaytiradi. Shuningdek, Osiyo Taraqqiyot Banki iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish, odamlarga sarmoya kilish, gender tengligini ta'minlash va ijtimoiyl himoyaga muhtoj guruhlarini qo'llab-quvvatlash uchun fuqarolik jamiyati tashkilotlari bilan samarali hamkorlikni davom ettiradi.

Xulosa

O'zbekistonning nafaqat Osiyo Taraqqiyot banki balki boshqa xalqaro iqtisodiy tashkilotlar va xalqaro moliyaviyl institutlar bilan iqtisodiy moliyaviyl hamkorligi samarali yo'lga qo'yilgan. Hamkorlik natijasida amalga oshirilayotgan loyihalar natijasida mamlakatimiz barqaror iqtisodiy o'sish, iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlariga erishib kelmoqda. Shuningdek jalb qilinayotgan loyihalarning aksariyati mamlakatimizda muhim tarmoq va sohalarga jalb etilmoqda. Jumladan, ta'limga, sog'liqni saqlashga, qishloq joylarida istiqomat qilayotgan aholi uchun qulay infratuzilma yaratib berishga, qishloq joylarida yashovchi aholini elektr energiyasi, gaz, ichimlik suvi hamda transport xizmatlari bilan ta'minlashga qaratilgan yirik loyihalarga yo'naltirilmoqda. Ajratilayotgan mablag'lar natijasida nafaqat mamlakatimiz iqtisodiy o'sishga erishmoqda balki aholining turmush darajasi ham yaxshilanib bormoqda.

Hukumatimiz xalqaro iqtisodiy hamda moliyaviyl tashkilotlar bilan hamkorligini mustahkamlash maqsadida mamlakatimiz tomonidan jalb qilingan mablag'larni ya'ni qarz majburiyatlarini loyihada keltirilgan muddatda, o'z vaqtida qaytarilishi

borasida ham samarali chora tadbirlarni amalga oshirib kelmoqda. Buning natijasida esa kelgusi yillar uchun ham hamkorlikda ko'plab loyihalar qabul qilinayotganligini ko'rishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017- yil 20-dekabrda "Xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikning samaradorligini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 3439-sonli qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 19.04.2023-yildagi PQ-124-sonli "Osiyo Taraqqiyot Banki ishtirokida "O'zbekiston Respublikasida shaharlarni kompleks rivojlantirish dasturi" loyihasini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori "Xalqaro moliya institutlari va xorijiy hukumat moliya tashkilotlari ishtirokidagi loyihalarni tayyorlash va amalga oshirish samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida". PQ-3857 16.07.2018.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Qarori "Osiyo taraqqiyot banki ishtirokida "O'zbekiston Respublikasida shaharlarni rivojlantirish loyihalarini tayyorlashni moliyalashtirish" loyihasini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida". 426-son 07.07.2020.
5. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
6. www.adb.org – Osiyo Taraqqiyot Bankining rasmiy internet sahifasi.